

Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]

Vol 2, No 1 (2021)

AFIMEC

Η Ελλάδα στον δυναμικό χάρτη των πολιτιστικών προγραμμάτων χρηματοδότησης της ΕΕ. Η αρχή της εξωστρέφειας της ελληνικής οπτικοακουστικής παραγωγής;

Λαμπρινή Τριβέλλα (Lamprini Trivella), Σπύρος Σιάκας

doi: [10.12681/afiinmec.26824](https://doi.org/10.12681/afiinmec.26824)

To cite this article:

Τριβέλλα (Lamprini Trivella) Λ., & Σιάκας Σ. (2021). Η Ελλάδα στον δυναμικό χάρτη των πολιτιστικών προγραμμάτων χρηματοδότησης της ΕΕ. Η αρχή της εξωστρέφειας της ελληνικής οπτικοακουστικής παραγωγής;. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 2(1).
<https://doi.org/10.12681/afiinmec.26824>

Ελλάδα στον δυναμικό χάρτη των πολιτιστικών προγραμμάτων χρηματοδότησης της ΕΕ. Η αρχή της εξωστρέφειας της ελληνικής οπτικοακουστικής παραγωγής;

Λαμπρινή Τριβέλλα
υποψ. Διδάκτορας, Πα.Δ.Α.
ltrivella@uniwa.gr

Σπύρος Σιάκας
επίκ. Καθηγητής animation, ΠαΔΑ
sthsiakas@uniwa.gr

Abstract:

In the arena of the sub-programming Media of Creative Europe supportive program, Hellas/Ellada (term used in the official site of EU) is beginning to demonstrate its dynamic potential growth by entering the world of European Union funding programs. Companies of the creative industries of Media sector, established in Ellada have submitted their proposals in either single or slate funding calls and have been supported by EU with being awarded a certain amount of money. This award enabled them to develop, to function and to enter the world of global Media Market or Agora.

In this paper, there is an attempt to track the Hellenic Companies, whose proposals have been approved and made Ellada visible in the map of success stories. Hellenic creative industries successful participation in the European funding programs will probably be the beginning of a new era for this audiovisual cultural aspect of commerce. Data was collected and interpreted from the official site of EU, which was and still is a dynamic field as it is reconstructed and enriched with digitized data in every day basis.¹

Key-words: Hellenic creative industries, audiovisual sector, funding programs, approved proposals

Περίληψη

Σύμφωνα με τις εκάστοτε εκθέσεις αξιολογήσεων των αποτελεσμάτων των αντίστοιχων προγραμμάτων που αναφέρονται γενικά στον πολιτισμό και ειδικά στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, η ΕΕ αρχίζει και υλοποιεί τον στόχο της, να εξισορροπήσει πολιτιστικά τις περιφερειακές χώρες με την ισχνότερη πολιτιστική δημιουργία με τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης που έχουν μια δυναμική πολιτιστική παρουσία στον τομέα των οπτικοακουστικών παραγωγών. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί η πορεία της Ελλάδας σχετικά με τα προγράμματα χρηματοδότησης στον οπτικοακουστικό τομέα της ΕΕ, καθώς επίσης και η δυναμική εξέλιξης των εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών μέσων σε διεθνές επίπεδο. Τα στατιστικά δεδομένα προσεγγίστηκαν και ερμηνεύτηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει αντιληπτή η εξέλιξη στον ελληνικό τομέα οπτικοακουστικής παραγωγής σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν ήδη αναπτυχθεί στον συγκεκριμένο τομέα.

Λέξεις-κλειδιά: δημιουργικές βιομηχανίες, προγράμματα χρηματοδότησης, ΕΕ, οπτικοακουστικά έργα, εγκεκριμένες προτάσεις

1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθιερώσει ένα ευρύ φάσμα πολιτικών σε διάφορους τομείς, στους οποίους όλοι οι ευρωπαίοι ηγέτες θεωρούν ότι η από κοινού υλοποίηση δράσεων αποφέρει οφέλη σε όλους (Φοντέν Πασκάλ, 2016, σ. 37). Ορισμένες από τις συγκεκριμένες πολιτικές είναι η δημιουργία της ενιαίας αγοράς, το ευρώ και οι πολιτικές συνοχής ή αλληλεγγύης. Αυτές οι πολιτικές χρηματοδοτούνται ετησίως με προϋπολογισμό, ο οποίος επιτρέπει τη συμπληρωματική υποστήριξη των διαφόρων δράσεων των κρατών μελών της ΕΕ, προσθέτοντας αξία σε αυτές τις δράσεις. Σε σχέση με τον συνολικό πλούτο των εθνικών κρατών της ΕΕ, ο προϋπολογισμός αποτελεί μόλις το 1,04% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος όλων των κρατών μελών (ΑΕΠ) (όπως παραπάνω). Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο βασισμένη στην ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» 2014-2020, στον οικονομικό τομέα, ο πολιτιστικός και δημιουργικός τομέας αποδίδουν 509 δισ. ευρώ προστιθέμενης αξίας επί του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), το οποίο αντιστοιχεί στο 5,3% του συνολικού ΑΕΠ της ΕΕ. Επίσης, το εργατικό δυναμικό σε αυτούς τους τομείς αποτελεί το 7,5% του συνολικού εργατικού δυναμικού της Ευρώπης. Επιπροσθέτως, αυτοί οι δύο τομείς αποτελούν τον τρίτο μεγαλύτερο εργοδότη στην ΕΕ μετά τον τομέα της κατασκευής και των τροφίμων και ποτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο πολιτισμός αποτελεί έναν τομέα, στον οποίο η ΕΕ διαδραματίζει υποστηρικτικό και συντονιστικό ρόλο για να προσεγγίσει τους στόχους της (Φοντέν Πασκάλ, 2016, σ. 49). Η ΕΕ προάγει την βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις εκάστοτε προκλήσεις και να προσαρμοστεί στις νέες τάσεις της παγκοσμιοποίησης (Φοντέν Πασκάλ, 2016, σ. 67).

Για να γίνουν εφικτές οι παραπάνω πολιτικές, η ΕΕ δημοσιεύει προσκλήσεις για χρηματοδότηση κυρίως στους τομείς του πολιτισμού και των οπτικοακουστικών μέσων με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της συνοχής των ευρωπαίων πολιτών και την ισχυροποίησή της απέναντι στην παγκόσμια αγορά (Φοντέν Πασκάλ, 2016, σ. 73).

Σε αυτές τις συνθήκες, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» ενθαρρύνει τις συνέργειες ανάμεσα σε επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα όπως είναι εταιρείες παραγωγής, κινηματογραφιστές, εταιρείες προώθησης/διανομής και άλλους φορείς από διαφορετικά μέλη κράτη της ΕΕ (Φοντέν Πασκάλ, 2016, σ. 77). Αυτή η πολιτική ενισχύει την παραγωγή ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων, με τα οποία η ΕΕ εντάσσεται δυναμικά στην παγκόσμια αγορά οπτικοακουστικών προϊόντων και εξισορροπεί τις ευρωπαϊκές με τις αμερικάνικες παραγωγές (όπως παραπ.σελ.77).

Εξάλλου, όπως αναφέρει και ο Φοντέν (2016, σ.89), πρωταρχικός σκοπός της ΕΕ είναι να έχει συνοχή σε όλα τα κράτη-μέλη της και ισχυρή παρουσία στη διεθνή σκηνή. Αυτό δεν δημιουργείται βάσει ενός σχεδίου, αλλά θα δομηθεί και θα ζυμωθεί μέσα από τα επιτεύγματα, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση μιας ουσιαστικής συνεργασίας και αλληλεγγύης (σ.97).

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει διαδοχικά 3 προγράμματα, με το κάθε επόμενο να αποτελεί μια περισσότερο εμπλουτισμένη και βελτιωμένη έκδοση του προηγούμενου ενσωματώνοντας τις παρεμβάσεις μέσα από τις επίσημες εκθέσεις αξιολόγησης για να υπάρξει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σύγκλιση με τους αρχικούς στόχους και τον σκοπό του προγράμματος.

Τα πρώτα προγράμματα, «Πολιτισμός» 2007-2013 και Media 2007, Media Mundus, σύμφωνα με τελική έκθεση αξιολόγησης (ICF&BOP, 2017), επέδειξαν ορισμένες αδυναμίες

ως προς την ικανότητα σύναψης συνεργασιών, την αδυναμία των δραστηριοτήτων κατάρτισης να καλύψουν το κενό μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας. Σε αυτές τις συνθήκες, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» 2014-2020 και ιδίως το υποπρόγραμμα Media δημιουργήθηκε με έμφαση στην απόδοση κινήτρων για την εξάλειψη ή μείωση των αδυναμιών του προηγούμενου προγράμματος. Προς το παρόν, η ΕΕ βρίσκεται σε αναδιάρθρωση της επίσημης ιστοσελίδας της όπου έχει συμπεριλάβει το νέο πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» Media 2021-2027 το οποίο αποτελεί την συνέχεια των δραστηριοτήτων του προηγούμενου προγράμματος (Creative Europe Media 2021-2027, 2021). Αξίζει να σημειωθεί ότι στην επίσημη ιστοσελίδα είναι αναρτημένα δεδομένα, τα οποία έχουν συλλεχθεί μέσα από έρευνα (mappingprojects, 2021) (Eurobarometer93, 2021). Το πρόγραμμα Media έχει τυποποιηθεί σε θεματικούς τομείς, από τους οποίους λόγω περιορισμού χώρου, θα αναφερθούν οι εξής:

- Προγράμματα χρηματοδότησης για ένα έργο (single funding programs)
- Προγράμματα χρηματοδότησης για περισσότερα από ένα έργα (συνήθως 3-5 έργα) (slate funding programs)
- Προγράμματα χρηματοδότησης για διανομή οπτικοακουστικών έργων

2. Ερευνητικά ερωτήματα

Σε σχέση με τα δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί μέσα από συνεντεύξεις, στατιστικές έρευνες και τα στατιστικά δεδομένα μέσα από τις αιτήσεις υποβολής πρότασης και κατάθεσης φακέλου για χρηματοδότηση, εγείρονται πολλά ερευνητικά ερωτήματα, αλλά λόγω περιορισμού χώρου, η γράφουσα/ερευνήτρια περιορίζεται σε ορισμένα σημαντικά ερωτήματα, τα οποία παρατίθενται παρακάτω:

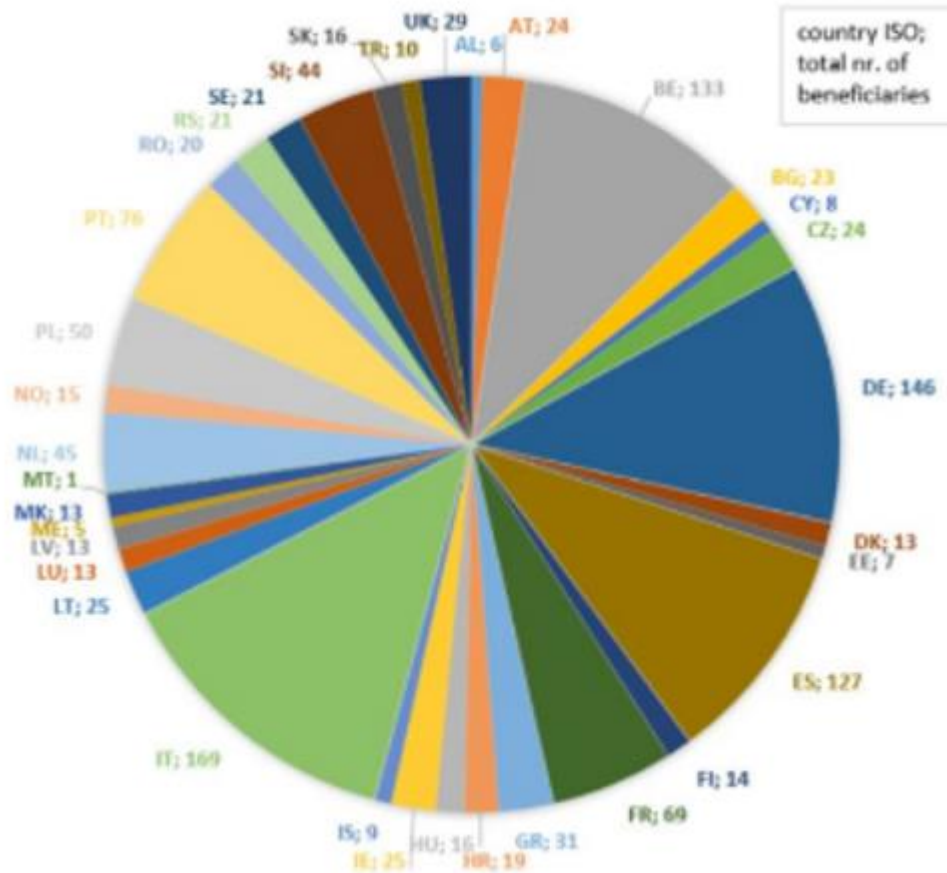
1. Η συμμετοχή των ελληνικών δημιουργικών βιομηχανιών οπτικοακουστικής παραγωγής στα προγράμματα χρηματοδότησης έχει ανοδική πορεία;
2. Ποια είναι η θέση της Ελλάδας στον χάρτη των εγκεκριμένων προτάσεων σε σχέση με τη θέση των ανεπτυγμένων χωρών της ΕΕ;
3. Ποιες είναι οι περιοχές της Ελλάδας με τις περισσότερες εγκεκριμένες προτάσεις στα προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ;
4. Ποιος θεματικός τομέας προτιμάται περισσότερο για υποβολή αίτησης για χρηματοδότηση;

3. Το πρόγραμμα Media 2007 και Media Mundus στο Culture 2007-2013

Συνολικά για το πολυετές αυτό πρόγραμμα, ο προϋπολογισμός ξεπέρασε τα 155 δισ. Ευρώ (1,04% ΑΕΕ). Το πρόγραμμα χρηματοδότησε περίπου 7.300 δημιουργικές βιομηχανίες και Οργανισμούς, χρηματοδοτώντας με 1.15 δισ. ευρώ τις εγκεκριμένες προτάσεις και αυτό είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία 8.000 θέσεων εργασίας. Αν και έληξε το έτος 2013, ορισμένες δραστηριότητες συνέχισαν να λειτουργούν κάτω από την ομπρέλα του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» 2014-2020, το πρόγραμμα Media.

Στην παρακάτω εικόνα, απεικονίζεται σε μορφή πίτας η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε χώρας στα προγράμματα χρηματοδότησης της περιόδου 2007-2013:

TOTAL PARTICIPATION PER COUNTRY (EXCL. OPERATING GRANTS)

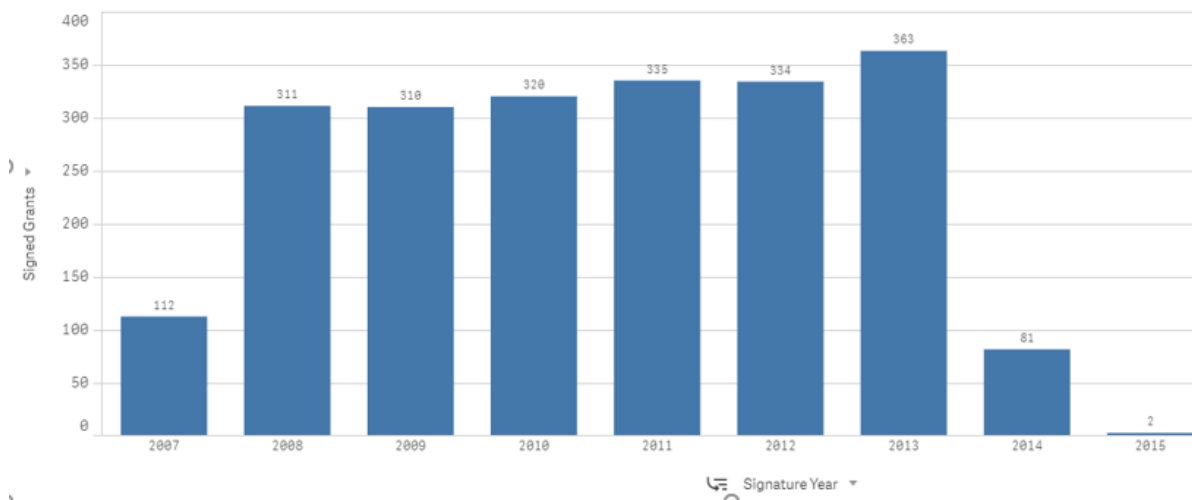
Εικόνα 1 διάγραμμα πίτας που δείχνει την ποσοστιαία συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδότησης σε σχέση με τις συνολικές υποβληθείσες αιτήσεις, πηγή: europa.eu/FP7/projects, 4/4/2021

Στην παραπάνω εικόνα (1), οι συμμετοχές αιτούντων/ωφελούμενων από την Ελλάδα στα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης, έφτασαν τις 31 σε σχέση με τις χώρες του Ηνωμένου Βασιλείου που είχε μόνο 29 συμμετοχές και της Γαλλίας, η οποία είχε μόνο 69 από το σύνολο των εγκεκριμένων αιτήσεων. Το μεγαλύτερο μερίδιο της πίτας το κατείχαν η Ιταλία με 169 αιτήσεις, η Γερμανία με 146 εγκεκριμένες αιτήσεις, οι Βέλγοι με 133 και οι Εσθονοί με 127 αιτήσεις/ εγκεκριμένες προτάσεις. Ανάμεσα στις κυρίαρχες χώρες-Ιταλία, Γερμανία και Ελβετία είχε ενταχθεί η Εσθονία. Ενώ, οι χώρες της Αγγλίας και της Γαλλίας παρουσίασαν περιορισμένο αριθμό κατάθεσης προτάσεων.

Συγκεκριμένα, η Ελλάδα, κάθε έτος από το 2007 έως και το 2013 υπόγραφε πάνω από 300 συμβάσεις, στις οποίες η ΕΕ συνεισέφερε ένα συγκεκριμένο ποσό στον τομέα του πολιτισμού, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα:

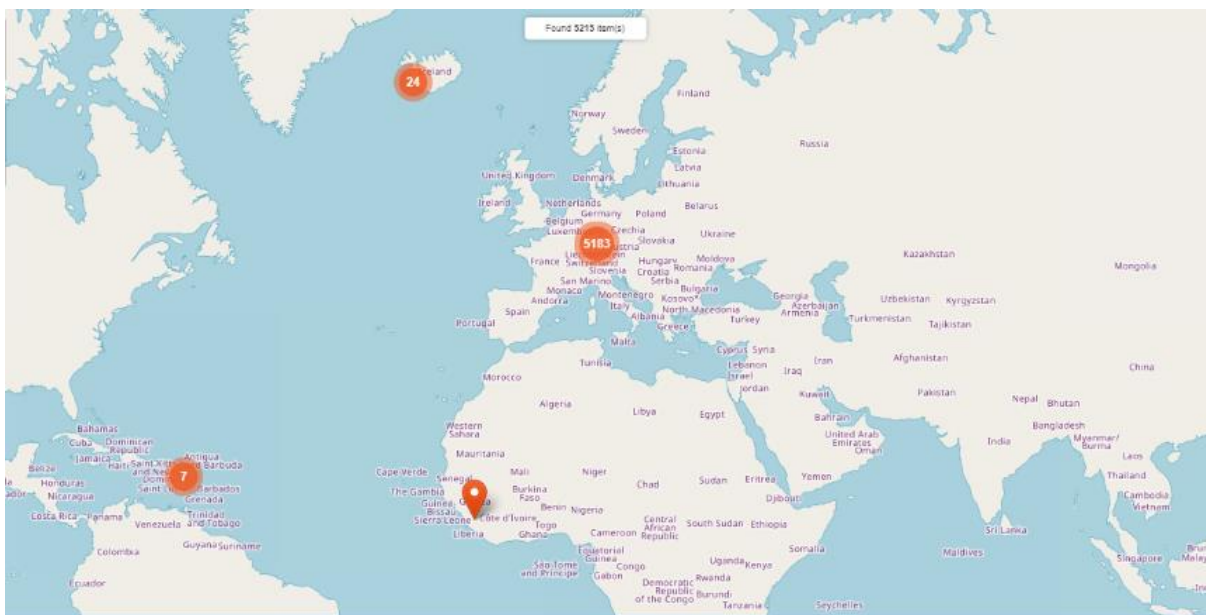
FP7 Project Details

Signed Grants / Participant EU Contribution by Project Signature Year / Month

Γράφημα 1 απεικόνιση εγκεκριμένων προτάσεων για χρηματοδότηση ανά έτος, πηγή: europa.eu, 4/4/2021

Στο παραπάνω γράφημα (1), η Ελλάδα κατά το χρονικό διάστημα του επταετούς προγράμματος, διέγραψε μια σχεδόν σταθερή ανοδική εξέλιξη όσον αφορά στην υποβολή αίτησης κατάθεσης φακέλου χρηματοδότησης. Παρατηρείται ότι τον πρώτο χρόνο υπογράφηκαν μόνο 112 συμβάσεις. Από το έτος 2008 μέχρι το έτος 2013 είχε σταθερή πορεία. Το 2013 υπογράφηκαν 363 συμβάσεις ενώ το 2015 μόνο 2 συμβάσεις. Αυτή η διακύμανση καταδεικνύει την δυσκολία προσαρμογής των ελληνικών εταιρειών στα εκάστοτε νέα προγράμματα χρηματοδότησης, καθώς το 2013 ήταν η τελευταία χρονιά του προγράμματος και το 2014 και το 2015 αποτέλεσαν την αρχή του νέου προγράμματος. Αυτή η περίοδος περιλάμβανε την συνέχιση των εγκεκριμένων προτάσεων από το προηγούμενο πρόγραμμα χρηματοδότησης και την μεταβατική περίοδο για την κατάθεση προτάσεων για το νέο πρόγραμμα.

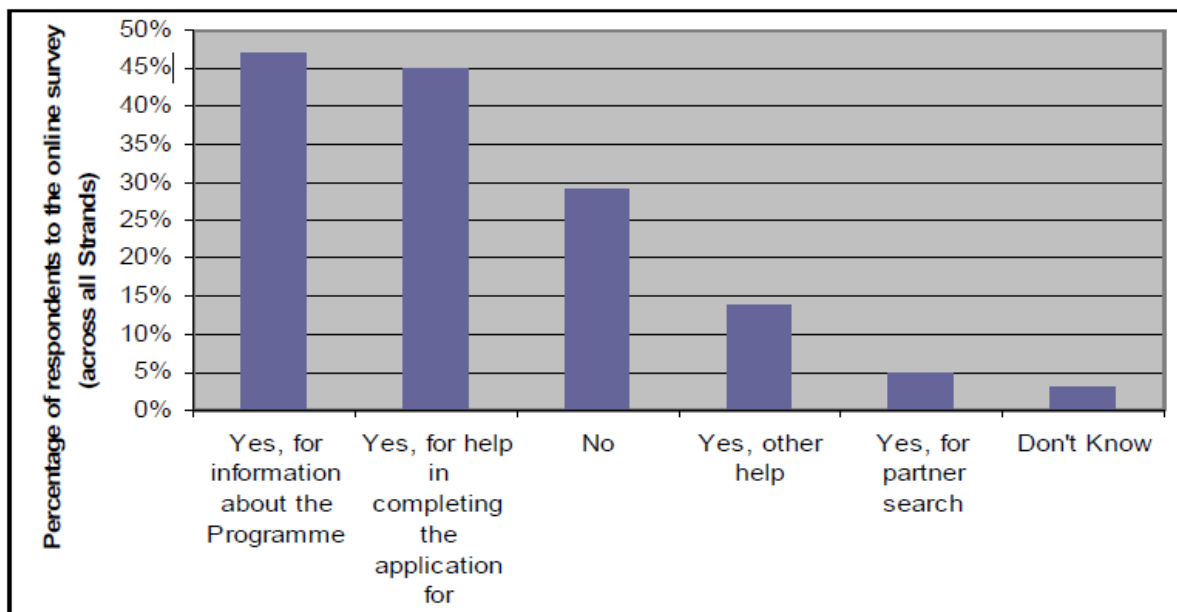
Εικόνα 2 γεωγραφική χαρτογράφηση εγκεκριμένων αιτήσεων για χρηματοδότηση, πηγή: Europa.eu, 4/4/2021

Στην παραπάνω εικόνα (2), έχουν επισημανθεί γεωγραφικά 5215 εγκεκριμένες αιτήσεις για χρηματοδότηση. Από αυτές, οι 5183 εντοπίζονται στην περιοχή της Ευρώπης και οι υπόλοιπες 32 αιτήσεις είναι διάσπαρτες σε άλλες Ηπείρους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι όσον αφορά στην ποιότητα των πληροφοριών που παρέχονται μέσα από το επίσημο διαδικτυακό τόπο της ΕΕ και ιδίως μέσα από τα σημεία πολιτιστικής επαφής, τα οποία βρίσκονται διάσπαρτα σε 36 χώρες και στην Ελλάδα και διευκολύνουν την συμμετοχή σε πολιτιστικά προγράμματα της Ευρώπης Cultural Contact Points (CCPs), το 10% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι οι παρεχόμενες πληροφορίες δεν ήταν ικανοποιητικές, το 32% απάντησε ότι ήταν αποδεκτή η ποιότητα και το 58% των ερωτηθέντων ότι ήταν καλή. Επίσης, ένας στους πέντε ερωτηθέντες απάντησαν ότι δεν έχουν γνώμη για τις διαδικτυακές πληροφορίες, οι οποίοι ίσως να έχουν χαμηλή ορατότητα λόγω φτωχών διαδικτυακών υπηρεσιών.

Παρακάτω, το γράφημα (εικ.3) καταδεικνύει το ποσοστό των αιτούντων που ζήτησαν βοήθεια κατά την διάρκεια της διαδικασίας υποβολής αίτησης.

Σύμφωνα με αυτό, το 47% των αιτούντων ζήτησε πληροφορίες για το πρόγραμμα χρηματοδότησης, το 45% των αιτούντων δήλωσε ότι ζήτησε πληροφορίες για την συμπλήρωση των αιτήσεων, το 29% δεν ζήτησε βοήθεια ενώ το 14% ζήτησε άλλη βοήθεια (Ecorys, 2010, p. 43).

Εικόνα 3 ποσοστό αιτούντων που ζήτησαν υποστήριξη από τα CCPs κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής της αίτησης, πηγή: Europe.eu, 10/4/2021

4. Το πρόγραμμα Creative Europe Media 2014-2020

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί βελτιωμένη συνέχεια του προηγούμενου προγράμματος, προωθεί την οικονομική ανάπτυξη των οπτικοακουστικών έργων και των οπτικοακουστικών βιομηχανιών με στόχο την ανάπτυξη, την διανομή και την προώθηση των οπτικοακουστικών έργων για το κέρδος και την βιωσιμότητά τους. Αυτό το πρόγραμμα αποτελεί το 4,2% του ΑΕΠ της ΕΕ. Από τις 1000 εγκεκριμένες αιτήσεις που έχουν

καταγραφεί έως τώρα μόνο για τον τομέα του πολιτισμού, οι 623 αιτήσεις αφορούν έργα του υπο προγράμματος Media. Σύμφωνα με την αναφορά αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Βουλή και το Συμβούλιο της Ευρώπης (European Commission, 2018), το συνολικό ποσό του προϋπολογισμού ανέρχεται στα 1. 426.724.000 ευρώ, τα οποία έχουν καταναμηθεί σε ποσοστιαία βάση, ως εξής:

- Για το υπο πρόγραμμα “Culture” έχει δαπανηθεί το 31% του προϋπολογισμού
- Για το υπο πρόγραμμα “Media” έχει δαπανηθεί το 56% του προϋπολογισμού
- Για το υπο πρόγραμμα “Cross-sectoral strand” έχει δαπανηθεί το 13% του προϋπολογισμού

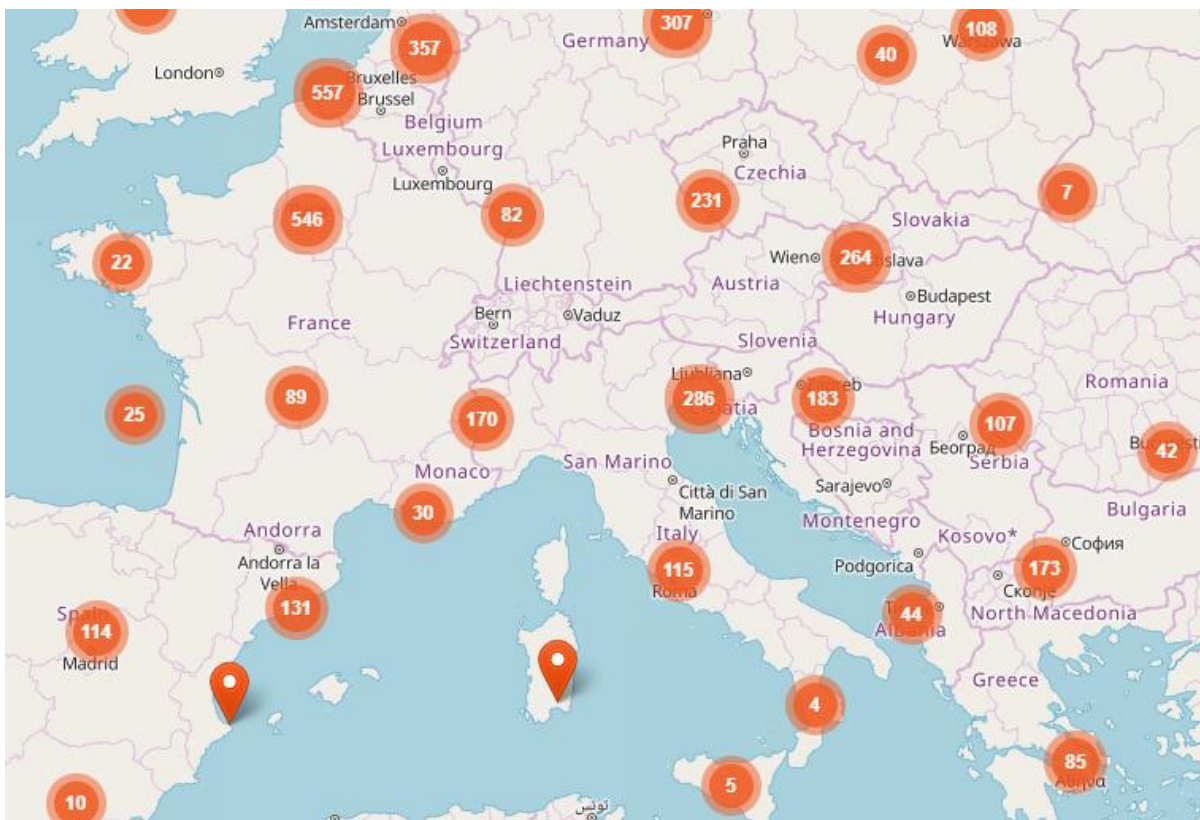
5. Χαρτογράφηση των εγκεκριμένων αιτήσεων

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, το υποπρόγραμμα Media έχει αντλήσει περισσότερο από τον μισό προϋπολογισμό σε σχέση με τα άλλα δύο υποπρογράμματα. Παρακάτω αναλύεται η γεωγραφική κατανομή των εγκεκριμένων αιτήσεων στην περιοχή της Ευρώπης.

Εικόνα 3 γεωγραφικός χάρτης κατανομής εγκεκριμένων προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος Creative Europe 2014-2020, source: Europe.eu, 6/04/2021.

Στον παραπάνω δυναμικό γεωγραφικό χάρτη κατανομής εγκεκριμένων προτάσεων (στο σύνολο των αιτήσεων που έγιναν στο πρόγραμμα Creative Europe), παρατηρείται τάση υποβολής αιτήσεων περισσότερο στην κεντρική, δυτική και βόρεια περιοχή της Ευρώπης σε σχέση με τις νότιες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ηπείρου. Η περισσότερη συμμετοχή παρατηρείται βορειοδυτικά στην περιοχή του Βελγίου (1542), ενώ στην κεντρική Ευρώπη, η μεγαλύτερη συμμετοχή στα προγράμματα χρηματοδότησης παρατηρείται στις περιοχές της Γερμανίας (842) και της Κροατίας (628). Οι περιοχές της Γαλλίας (420) και της Κροατίας (329) έχουν καταθέσει λιγότερες αιτήσεις σε προγράμματα χρηματοδότησης. Στη βόρεια περιοχή της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, η Σουηδία έχει υποβάλει τις περισσότερες αιτήσεις, (327) ενώ στην βορειοδυτική περιοχή η Νορβηγία έχει στο ενεργητικό της τις λιγότερες αιτήσεις(16). Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα έχει λίγες συμμετοχές (85) και σε σχέση με άλλες χώρες της περιφέρειας της Ευρώπης όπως είναι η Πορτογαλία (74) στη Δυτική περιοχή της Ευρώπης και η Μάλτα (9) στη Νότια περιοχή. Παρατηρείται μια μεγάλη απόκλιση στην υποβολή αιτήσεων για χρηματοδότηση στον πολιτιστικό τομέα συγκριτικά με την κεντρική και τη βόρεια περιοχή. Σε αυτές τις συνθήκες, η νότια και ανατολική περιφέρεια της Ευρώπης παρουσιάζει ισχνότερη δραστηριότητα στον πολιτιστικό τομέα και χρειάζεται ενίσχυση για να εξισορροπήσει με τις άλλες περιοχές της Ευρώπης που έχουν προβάδισμα στον τομέα του πολιτισμού.

Εικόνα 4 γεωγραφικός χάρτης κατανομής εγκεκριμένων αιτήσεων, πηγή: Europe.eu, 4/04/2021.

Στον παραπάνω γεωγραφικό χάρτη (εικόνα 3) κατανομής συνολικά εγκεκριμένων προτάσεων, το Βέλγιο έχει τις περισσότερες υποβολές αιτήσεων για χρηματοδότηση που έχουν εγκριθεί (557 εγκεκριμένες αιτήσεις). Δεύτερη στη σειρά, ανάλογα με τον αριθμό εγκεκριμένων αιτήσεων είναι η Γαλλία με 546, η Γερμανία με 307 αιτήσεις και η Κροατία με 286 αιτήσεις. Η Ελλάδα με 85 αιτήσεις, η Αλβανία με 44, η νότια Ιταλία με 4, η Μάλτα με 5 και οι νότιες ακτές της Ισπανίας με 10 αιτήσεις,

αποτελούν την νότια περιφέρεια της Ευρώπης, η οποία παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις από τις άλλες περιοχές όσον αφορά στις εγκεκριμένες αιτήσεις σε προγράμματα χρηματοδότησης.

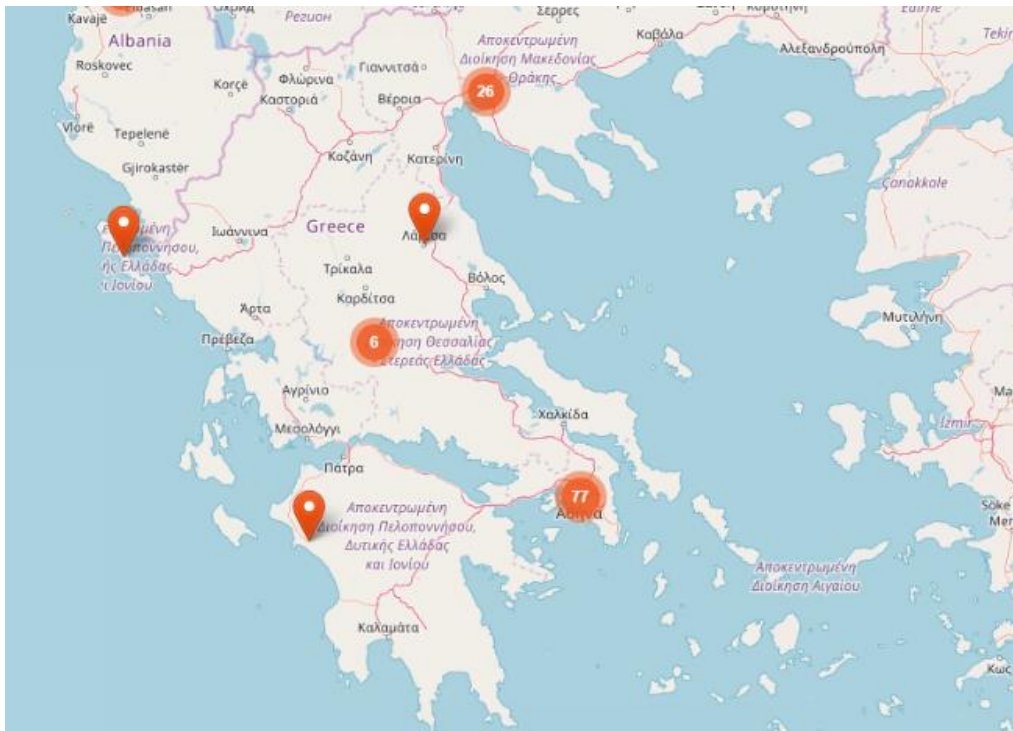
Σύμφωνα με την αναφορά της Ε.Ε. (2018), ο τομέας της ανάπτυξης έργων ή πακέτων έργων (single or slate funding programs) μέχρι και το 2016 κατείχε το 16,9% του συνολικού προϋπολογισμού, ενώ το υψηλότερο ποσοστό το κατείχε ο τομέας της διανομής με το 34% του συνολικού προϋπολογισμού.

Συγκριτικά με το προηγούμενο πρόγραμμα, οι εγκεκριμένες αιτήσεις για ανάπτυξη έργων από το 35% έφτασε στο 55% ενώ οι απορριφθείσες αιτήσεις κατά τη διάρκεια του πρώτου προγράμματος έφτασαν συνολικά το 7% . Κατά τη διάρκεια του δεύτερου προγράμματος οι αιτήσεις μειώθηκαν κατά μία ποσοστιαία μονάδα (6%). Κατά τη διάρκεια του δεύτερου προγράμματος Creative Culture -Media 2014-2020, με βάση τα δεδομένα και τις αναφορές/εκθέσεις αξιολόγησης που έχουν συλλεχθεί, ερμηνευτεί και αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕ έως τις 5 Απριλίου 2021, παρατηρήθηκε μείωση στον ετήσιο προϋπολογισμό κατά 20% σε σχέση με τον ετήσιο προϋπολογισμό του προηγούμενου προγράμματος. Συγκεκριμένα, στην αναφορά αξιολόγησης η ΕΕ υποστήριξε 150 έργα ενώ στο προηγούμενο πρόγραμμα είχε υποστηρίξει 193 έργα ετησίως όσον αφορά στην ανάπτυξη έργων. Στο πρόγραμμα, στις προσκλήσεις slate funding, παρατηρήθηκε 20% αύξηση στον ετήσιο προϋπολογισμό σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα. Παρατηρήθηκε ελάχιστη αύξηση όσον αφορά στην αύξηση των αιτήσεων για αυτές τις προσκλήσεις (8% ή 5 έργα) ανά έτος. Στο υποπρόγραμμα Media, ο τομέας της ανάπτυξης οπτικοακουστικών έργων όσον αφορά στην χρηματοδότηση αποτελεί το 15% του προϋπολογισμού του συγκεκριμένου προγράμματος και απορροφά το 50% του προϋπολογισμού για την επιλογή έργων για χρηματοδότηση καθώς επίσης και μεγάλο μερίδιο χρόνου από τα κατά τόπους Media desks (European Commission, 2019).

6. Η περίπτωση της Ελλάδας

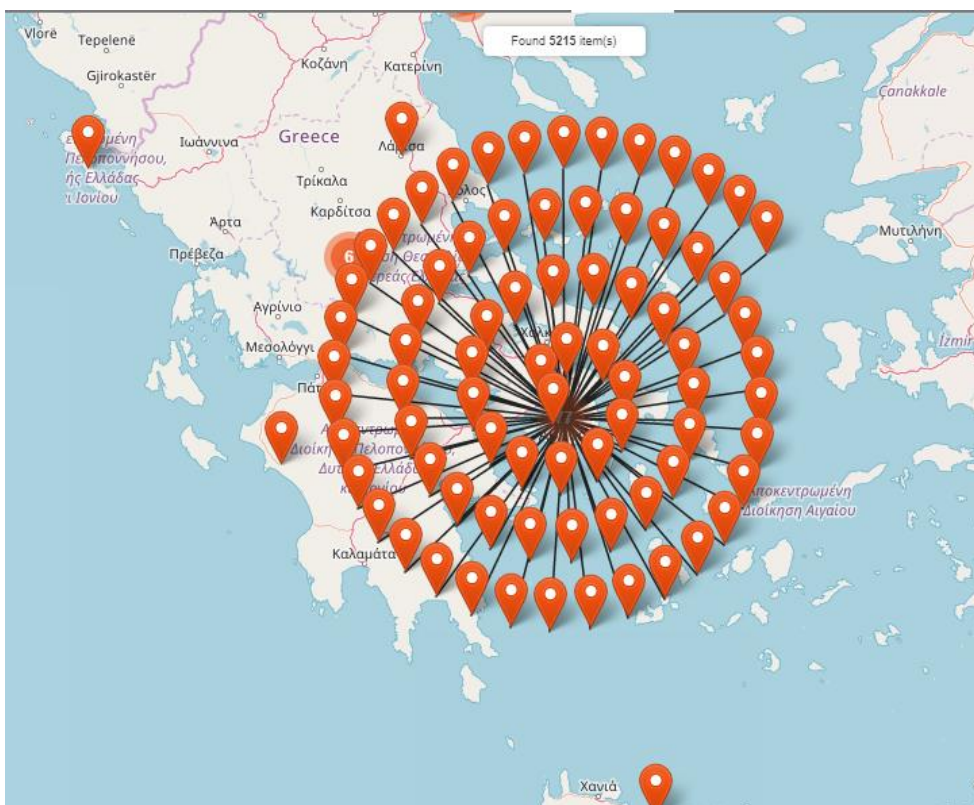
Σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα δεδομένα στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕ σε μορφή δυναμικής χαρτογράφησης επιτυχημένων προτάσεων (success stories), δηλαδή, εγκεκριμένων αιτήσεων υποβολής προτάσεων στον τομέα του πολιτισμού και ιδίως στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, στην Ελλάδα οι περισσότεροι αιτούντες προέρχονται από το αστικό κέντρο και ελάχιστοι από την περιφέρεια, επισφραγίζοντας τη διακριτή διαφορά μεταξύ κέντρου και περιφέρειας στην πολιτιστική δραστηριότητα.

Στον δυναμικό χάρτη που παρατίθεται παρακάτω (εικ.5), οι εγκεκριμένες αιτήσεις γεωγραφικά παρατηρούνται περισσότερες στον νομό Αττικής (77), λιγότερες στην Μακεδονία/Θράκη (26) και ελάχιστες στην Στερεά Ελλάδα (6). Στα νησιά του Ιονίου, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη παρατηρείται μία εγκεκριμένη αίτηση(4/4/21). Η συγκεκριμένη γεωγραφική κατανομή καταδεικνύει την συγκεντρωτική πολιτική του κέντρου/ της πρωτεύουσας σε σχέση με την πολιτιστική δραστηριότητα έναντι των άλλων περιοχών που δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό τομέα και ιδίως στον τομέα των οπτικοακουστικών παραγωγών.

Εικόνα 5 χαρτογράφηση των εγκεκριμένων αιτήσεων στην περιοχή της Ελλάδας, πηγή: Europe.eu, 10/04/2021

Στην παρακάτω εικόνα (6), είναι διακριτή η διαφορά ανάμεσα στο κέντρο και στην περιφέρεια της Ελλάδας.

Εικόνα 6 χάρτης εγκεκριμένων αιτήσεων σε προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ, πηγή: Europe.eu, 10/4/2021.

Από την- έως τον Απρίλιο 2021 (4/4/2021)- καταγραφή εγκεκριμένων αιτήσεων (April 2021: 1000 success stories recorded) στον επίσημο ιστότοπο της ΕΕ, 26 εταιρείες που εδρεύουν στην Ελλάδα συμμετείχαν. Από αυτές οι 4 υπέβαλαν αίτηση στο υπο πρόγραμμα του πολιτισμού και οι 22 στον τομέα της οπτικοακουστικής παραγωγής. Στον τομέα της οπτικοακουστικής παραγωγής, οι 4 εταιρείες συνεταιρίστηκαν με άλλες από την ΕΕ., όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα (εικ7).

294	https://e.atlantis-symvouleftiki-anonymi-etairaia-atlantis-consulting-sa	EL	EL_NO,DE,IT	213.986,00	No
295	https://e.g-lykiardooulou-kai-sia-ee	EL	EL,DE,UK	167.165,09	Yes
296	https://e.ariona-hellas-ae	EL	EL,DE,BE,FR,AT,RO,UK,CY	1.864.755,88	No
297	https://e.inter-alia	EL	EL,HU,BG,MK	187.218,00	No
298	https://e.inter-alia	EL	EL,BG,MK,RS	59.990,00	No
299	https://e.theatro-aeroploio-ena-theatro-giapaidia	EL	EL,RO,NO,IE,PL,IT	199.894,80	No
300	https://e.mesogeiaiko-institutou-kinimatografou	EL	EL	140.000,00	No
301	https://e.strada-films-optikoakoustikes-epixeiriseis-epe	EL	EL	28.589,00	No
302	https://e.odeon-ae-epixeirisi-dimosion-theamatou-kai-paragogis-kai-ekmetallefsis-optikoakoustikes-epixeiriseis-epe	EL	EL	199.499,00	No
303	https://e.videorama-monoprosoopi-epe	EL	EL	42.771,00	No
304	https://e.festival-kinimatografou-thessalonikis	EL	EL	74.565,30	No
305	https://e.festival-kinimatografou-thessalonikis	EL	EL	63.000,00	No
306	https://e.zinos-panagiotidis-kinimatografikes-epixeiriseis-anonymi-etairaia	EL	EL	74.300,00	No
307	https://e.rallis-angelos	EL	EL	25.000,00	No
308	https://e.n-konstantoglou-e-antonopoulosoe	EL	EL	46.277,00	No
309	https://e.micha-vasiliki	EL	EL	25.000,00	No
310	https://e.anemon-astiki-mi-kerdoskopiiki-etairaia-gia-tin-paragogi-kai-syllogi-polymesikon-ee	EL	EL	25.000,00	No
311	https://e.mesogeiaiko-institutou-kinimatografou	EL	EL	165.000,00	No
312	https://e.mesogeiaiko-institutou-kinimatografou	EL	EL	165.000,00	No
313	https://e.mesogeiaiko-institutou-kinimatografou	EL	EL	165.000,00	No
314	https://e.mesogeiaiko-institutou-kinimatografou	EL	EL	140.000,00	No
315	https://e.anemon-astiki-mi-kerdoskopiiki-etairaia-gia-tin-paragogi-kai-syllogi-polymesikon-ee	EL	EL,BG,FR,IE	65.000,00	No
316	https://e.faliro-house-productions-paragoges-kinimatografou-tileorasis-anonymi-etairaia-ee	EL	EL	30.000,00	No
317	https://e.anemon-astiki-mi-kerdoskopiiki-etairaia-gia-tin-paragogi-kai-syllogi-polymesikon-ee	EL	EL,AT,FR	50.000,00	No
318	https://e.paragoges-dianomes-tainion-neo-films-oe	EL	EL	8.753,00	No
319	https://e.kakfs-parees-bad-crowd	FI	FI	25.000,00	No

Εικόνα 7 πίνακας καταγραφής εγκεκριμένων αιτήσεων σε προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ, πηγή: Europe.eu, 10/4/2021

Σε σχέση με τα έτη, το 2017 εγκρίθηκαν 3 έργα, το 2018 εγκρίθηκαν 8, το 2019 εγκρίθηκαν 6 και κατά το 2020 εγκρίθηκαν 5 έργα. Παρατηρείται σταδιακή πτώση στις αιτήσεις (βλ.εικ. 8).

Όσον αφορά στους θεματικούς άξονες που αφορούν την οπτικοακουστική παραγωγή, οι 6 αιτήσεις αφορούσαν την ανάπτυξη οπτικοακουστικού έργου, οι 5 αιτήσεις αφορούσαν την αυτόματη διανομή και 5 την εκπαίδευση (εικ.8).

298	Culture	Cooperation projects	2016	#	European Cultural Heritage Onstage	EL	EL,BG,MK,RS	59.990,00	No
299	Culture	Cooperation projects	2017	#	Legend of Great Birth	EL	EL,RO,NO,IE,PL,IT	199.894,80	No
300	Media	Capacity Building/Training Support	2017	#	MFI Script 2 Film Workshops	EL	EL	140.000,00	No
301	Media	Distribution Automatic support	2017	#	Generation and Reinvestment	EL	EL	28.589,00	No
302	Media	Distribution Automatic support	2018	#	Generation and Reinvestment	EL	EL	199.499,00	No
303	Media	Distribution Automatic support	2018	#	Generation and Reinvestment	EL	EL	42.771,00	No
304	Media	Market Access Support	2018	#	THESSALONIKI AGORA DOC MARKET	EL	EL	74.565,30	No
305	Media	Festivals Support	2018	#	58th THESSALONIKI INTERNATIONAL FILM FESTIVAL	EL	EL	63.000,00	No
306	Media	Distribution Automatic support	2018	#	Generation and Reinvestment	EL	EL	74.300,00	No
307	Media	Development Single Project Cinema	2018	#	MIGHTY AFRIN	EL	EL	25.000,00	No
308	Media	Video-Games Development Support	2018	#	Lost Echo: Coherence	EL	EL	46.277,00	No
309	Media	Development Single Project Cinema	2018	#	TO SAIL CLOSE TO THE WIND	EL	EL	25.000,00	No
310	Media	Development Single Project Cinema	2019	#	Antoine the Fortunate	EL	EL	25.000,00	No
311	Media	Capacity Building/Training Support	2019	#	MFI Script 2 Film Workshops	EL	EL	165.000,00	No
312	Media	Capacity Building/Training Support	2019	#	MFI Script 2 Film Workshops	EL	EL	165.000,00	No
313	Media	Capacity Building/Training Support	2019	#	MFI Script 2 Film Workshops	EL	EL	165.000,00	No
314	Media	Capacity Building/Training Support	2019	#	MFI Script 2 Film Workshops	EL	EL	140.000,00	No
315	Media	TV Programming Support	2019	#	"Citizen Europe" aka "Once in a Lifetime"	EL	EL,BG,FR,IE	65.000,00	No
316	Media	Development Single Project Cinema	2020	#	GLORY B	EL	EL	30.000,00	No
317	Media	TV Programming Support	2020	#	Antoine the Fortunate	EL	EL,AT,FR	50.000,00	No
318	Media	Distribution Automatic support	2020	#	Generation and Reinvestment	EL	EL	8.753,00	No
319	Media	Development Single Project Cinema	2020	#	Into the land of Ice and Fire	EL	EL	25.000,00	No
320	Media	Development Single Project Cinema	2020	#	Riviera	EL	EL	30.000,00	No

Εικόνα 8 πίνακας εγκεκριμένων αιτήσεων σε προγράμματα χρηματοδότησης (2016-2020), Ελλάδα, πηγή:Europe.eu, 10/4/2021.

Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη των ελληνικών εταιρειών οπτικοακουστικής παραγωγής, η Ελλάδα διάγει μια σταθερή καθοδική πορεία όσον αφορά στον αριθμό των εγκεκριμένων αιτήσεων για προγράμματα χρηματοδότησης, ενώ η τάση για χρηματοδότηση κυριαρχεί στη θεματική των μεμονωμένων έργων (6) (single funding program) και ακολουθεί η διανομή με 5 αιτήσεις και η εκπαίδευση. Παρατηρείται μια πρώτη απόπειρα υποβολής αίτησης για χρηματοδότηση στον τομέα της ανάπτυξης των video-games με μόλις μία αίτηση το 2018. Η ανάπτυξη οπτικοακουστικών έργων/ παραγωγών υποστηρίχθηκε με το ποσό των 25.000 έως 30.000 ευρώ, ενώ μία από τις εταιρείες που υπέβαλε αίτηση για χρηματοδότηση στον τομέα

της διανομής, έλαβε υποστήριξη της τάξης των 199.000 ευρώ. Ο τομέας της εκπαίδευσης υποστηρίχθηκε με 165.000 ευρώ σε κάθε δράση. Σε αυτό το πλαίσιο, παρατηρείται κατανομή μικρών ποσών σε περισσότερες εγκεκριμένες προτάσεις.

7. Συμπέρασμα

Με βάση τα έως τον Απρίλιο του 2021 δεδομένα (4/4/21), έγγραφα, αναφορές/εκθέσεις, χάρτες και καταγραφές που έχουν αναρτηθεί στην νεοαναασταθείσα επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕ, η Ελλάδα αποτελεί περιοχή της νότιας περιφέρειας της Ευρώπης και ανάλογα με τις καταγεγραμμένες εγκεκριμένες προτάσεις για χρηματοδότηση, η πορεία της παρουσιάζει μεγάλη απόκλιση από την πορεία των χωρών της κεντρικής και βορειοδυτικής Ευρώπης. Για αυτό το λόγο, χρειάζεται να ενισχυθεί περισσότερο ως χώρα της περιφέρειας της Ευρώπης (ερευνητικό ερώτημα2).

Η συμμετοχή της Ελλάδας σε προγράμματα χρηματοδότησης κατά την περίοδο 2007-2013 είχε σταθερή και ελάχιστα ανοδική πορεία. Από το 2014 και μετά παρουσίασε κατακόρυφη πτώση, δηλαδή από 363 εγκεκριμένες αιτήσεις που οδήγησαν σε υπογραφή συμβάσεων το 2013, το 2014 οι αιτήσεις μειώθηκαν στις 83 και το 2015 εγκρίθηκαν μόλις 2. Κατά την περίοδο 2014-2020, συνεχίστηκε η σταθερή καθοδική πορεία όσον αφορά στις εγκεκριμένες προτάσεις για χρηματοδότηση (ερ, ερ.1).

Στην περιοχή της Ελλάδας, ο νομός Αττικής παρουσιάζει μεγαλύτερη δραστηριότητα όσον αφορά στην κατάθεση φακέλου πρότασης για χρηματοδότηση (ερ.ερ.3).

Επίσης, οι περισσότερες αιτήσεις για χρηματοδότηση αφορούν τα μεμονωμένα έργα (single project funding) και ακολουθεί η αυτόματη διανομή μαζί με την εκπαίδευση/κατάρτιση (ερ.ερ.4).

Στις επίσημες αναφορές/εκθέσεις καταδηλώνεται η ανεπάρκεια μετρήσιμων δεδομένων για την επεξεργασία και για την διεξαγωγή συμπεράσματος από τις αξιολογήσεις. Επίσης, η ψηφιοποίηση των δεδομένων των εγκεκριμένων αιτήσεων έχει αρχίσει αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί με αποτέλεσμα τα στοιχεία να είναι ελλιπή. Σε αυτές τις συνθήκες, τα παραπάνω δεδομένα συλλέχθηκαν και τριγωνοποιήθηκαν μέσα από τις αναφορές που εμπεριέχουν ορισμένα δεδομένα αξιολόγησης.

Αναφορές

Creative Europe Media 2021-2027. (2021, April 4). <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/crea2027>. Ανάκτηση από Europa.EU: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/crea2027>

Ecorys. (2010). *Interim Evaluation of the Culture Programme 2007-13*. Ανάκτηση από Final Report: www.europe.eu

Eurobarometer93. (2021, April 4). *eurobarometer*. Ανάκτηση από European Union : https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2262_93_1_93_1_ENG

European Commission. (2019, 8 23). *2020 annual work programme for the implementation of the Creative Europe Programme*. Ανάκτηση από European Commission: www.europa.eu

European Commission. (2018). *Commission Staff Working Document- mid term evaluation of Creative Europe programme (2014-2020)*. Ανάκτηση από europe.eu: europe.eu

ICF&BOP. (2017). *Interim evaluation of the Creative Europe Programme and ex-post evaluation of the Culture, Media 2007 and Media Mundus*. Brussels: European Commission.

mapringprojects. (2021, april 4). <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-results;programCode=CREA>.
Ανάκτηση από Europa.eu: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-results;programCode=CREA>

Φοντέν Πασκάλ. (2016). *Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα*. Βρυξέλλες : ΕΕ.

ⁱ Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μέρος της διδακτορικής διατριβής, η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο υποτροφίας ΕΛΚΕ, ΠαΔΑ.